

Afstappen van oude ideeën voor nieuwe stal

Willem Manders en Tom Litjens bekijken de bouwtekening van de nieuwe stal

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Jos (59) en Tom (29) Litjens
aantal melkkoeien	103
aantal stuks jongvee	50
rollend jaargemiddelde	10.011 4,10 3,50
grondgebruik	65 ha (16 eigendom), waarvan 52 ha gras en 13 ha mais
nieuwe stal	150 koeien, 2 robots, zand in ligboxen, gefinancierd op basis van 115 koeien

Tom Litjens wil al jaren een stal bouwen, maar de originele plannen kwamen moeilijk van de grond. Samen met Willem Manders van ABAB Agro Advies zette hij een vernieuwd en realistischer plan in de steigers. En met resultaat: dit jaar begint eindelijk de bouw van een nieuwe stal.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Naast de huidige gebouwen van zijn bedrijf in Geijsteren staat Tom Litjens (29) in een leeg perceel, dat blank staat door de vele regen die de afgelopen weken is gevallen. 'Hier komt dit jaar de nieuwe stal te staan', vertelt hij enthousiast. Achter hem stroomt de Maas en ligt de bijbehorende dijk, die zo nieuw is dat er nog geen gras op groeit. 'De dijk is net een stukje verlegd om ruimte te maken voor de stal. Komende zomer hopen we te kunnen starten met bouwen.'

De nieuwe stal geeft ruimte aan 150 koeien, maar wordt in eerste instantie bezet met ongeveer 115 koeien. In de stal komen vijf rijen ligboxen, die gevuld worden met zand en waarin twee DeLaval V310-melkrobots de koeien zullen melken. Achter de stal wordt een spoelsysteem aangelegd om het zand en de mest te scheiden. Na het scheiden gaat de mest naar een betonnen mestbassin achter de stal.

Toen Tom in 2013 in maatschap kwam bij zijn ouders, waren de ambities groot. Al snel kwamen er plannen voor een nieuwe stal. De wens was om 240 koeien te melken met een 2 x 20 melkstal. 'Het doel was om alle koeien in één uur gemolken te hebben. Ik zag het helemaal zitten, ik vind het leuk werk en als je jong bent, kun je de hele wereld aan.'

Toch is die stal er niet gekomen. 'Als we met de bank om tafel zaten, was de mededeling stevast dat de bouw dat jaar niet ging lukken. Het werd steeds weer een jaar uitgesteld en dat werkt niet motiverend.'

Plannen veranderen

Het begon al langzaam te dagen dat er iets anders moest gebeuren om meer te kunnen gaan melken, want de stal liet nog wel even op zich wachten. In 2014 huurden ze daarom een stal 10 kilometer verderop erbij om het jongvee te plaatsen, wat ruimte gaf om 120 koeien te melken op het bedrijf. 'Dat hebben we tot het voorjaar van 2019 volgehouden en in die tijd hebben we ons een slag in de ronde gewerkt. De looplijnen waren verre van ideaal, maar we kwamen met de arbeid in de knel, omdat het niet alleen het melkproces was dat verlengd werd. Zo kostte het verhuizen van vee tussen de locaties erg veel tijd.'

In 2016 besloot Litjens met Willem Manders, adviseur van ABAB Agro Advies, onderdeel van ABAB Accountants en Adviseurs, om tafel te zitten. Inmiddels was Litjens 25 jaar en stond hij al iets anders in het leven dan op zijn 19e, maar had hij in eerste instantie nog dezelfde uitbreidingsplannen in zijn hoofd.

Met Manders ging Litjens de situatie eens goed onder de loep nemen. 'Eigenlijk begonnen we met hoe het bedrijf nu technisch en bedrijfseconomisch loopt. We hebben dit tot in detail bekeken en beoordeeld wat de mogelijkheden waren. Daarbij werd al snel duidelijk dat de plannen die ik als jongen van 19 had, helemaal niet meer bij me pasten', vertelt Litjens. 'Mijn wensen zijn in die jaren flink veranderd. Ik wil niet meer altijd aan het werk zijn, omdat ik nu ook een gezin heb.'

De toekomstplannen gingen van 240 naar 180 koeien, maar zijn nu zo gemaakt dat ze met minder koeien ook uit de voeten kunnen. Daarnaast is Litjens afgestapt van

De koeien van Litjens krijgen een basisrantsoen voor 28 liter melk, dat wordt aangevuld met krachtvoer in de krachtvoerbox

▲
Naast de huidige gebouwen, op het natte perceel rechtsbovenin, komt later dit jaar de nieuwe stal

de melkstal. 'Ik was er altijd heilig van overtuigd dat ik niets anders zou willen dan een melkstal. Van de plannen die ik vroeger had, dacht ik altijd: dit is de stal die ik wil, en dit is precies zoals we het gaan doen. Willem heeft me hierin uitvoerig gespiegeld, wat ervoor heeft gezorgd dat ik andere afwegingen heb gemaakt.'

Bouwen naast pachtbedrijf

Willem Manders ziet vaker bij jonge overnemers dat de ambitie groter of anders is dan wat echt bij ze past. 'Jongeren zien op school en in de vriendenkring anderen die denken aan grote bedrijven. Eigenlijk willen ze allemaal groeien en zien ze geen problemen met bijvoorbeeld werkdruk en de financiële risico's. Tot hun 25e, dan komt het realisme en ga je verder kijken', vertelt Manders en Litjens herkent zichzelf in dat beeld. 'Als bijvoorbeeld je buurman 300 koeien gaat melken, denk je: dat wil ik ook. Maar in mijn geval was die wens eigenlijk nergens op gebaseerd.' Vanuit ABAB Agro Advies begeleidt Manders onder andere bedrijfsopvolgers (zie kader) en deed samen met Litjens een QuickScan om helderheid te scheppen in zijn bedrijfsplannen. Een extra bijzonderheid van het bedrijf van Litjens is het feit dat het om een pachtbedrijf gaat. 'Mijn moeder, die in 2014 overleed, was er om die reden altijd op tegen dat ik boer werd, tenzij we op eigen grond een nieuwe stal konden bouwen. Maar die mogelijkheid

hadden we lange tijd niet', vertelt Litjens. Er kwam ruimte in de plannen nadat het perceel naast het bedrijf te koop kwam, een van de weinige percelen in de omgeving die niet van Landgoed Geijsteren is. 'Mijn moeder had het zeker mooi gevonden dat we nu een eigen stal kunnen bouwen', zegt Litjens.

Een koeborstel te weinig

Voor de nieuwe stal er is, gaan de zaken gewoon door. Momenteel melkt hij 103 koeien, die jaarrond gemiddeld 10.011 kilogram melk produceren met 4,10 procent vet en 3,50 procent eiwit. De melk zou volgens Litjens bijna door kunnen gaan als PlanetProof. 'We hebben alleen een koeborstel te weinig', vertelt hij lachend. 'Die zou ik met plezier ophangen, maar helaas zitten we niet in een ophaalgebied van PlanetProof. In de nieuwe stal komen wel drie koeborstels.'

Dat Litjens voldoet aan die eisen, houdt ook in dat hij aan beweiding doet, waarvoor rond de stal zo'n 23 hectare beweidbare huiskavel gebruikt kan worden. 'We zijn fervente weiders, dus bij het tekenen van de nieuwe stal hebben we zeker rekening gehouden met weidegang. Door te robotmelken wordt het wel anders, maar nog steeds mogelijk.' De koeien kunnen straks via een separatiepoort naar buiten. Naast weidegang krijgen de koeien in de stal een rantsoen met 20 kg mais en 20 kg graskuil,

Willem Manders: ‘Goed doordacht de toekomst tegemoet’

‘Het is belangrijk om als bedrijfsopvolger op tijd de ogen te openen voor wat je wilt en wat er kan’, vertelt Willem Manders. Vanuit

ABAB Agro Advies begeleidt hij onder andere jongeren die richting bedrijfsovername gaan. Volgens Manders is het goed om daar de tijd voor te nemen. ‘Je ziet vaak dat opvolgers wel bepaalde ideeën hebben van wat ze willen, maar dat die wens te laat wordt uitgesproken. Dan is het soms al te laat om goed voor te sorteren op wat je wilt met een bedrijf. Als je tijdig begint, dan kunnen we nog bijsturen op het gebied van technische en bedrijfseconomische resultaten. Dat geeft rust.’

De strategie van Manders is redelijk simpel: hij gaat met de overnemer aan tafel om te

ontdekken hoe die het bedrijf voor zich ziet, los van wat er kan. Daarna denken ze samen verschillende scenario's uit. ‘Wil je bijvoorbeeld groeien, houd dan rekening met extra arbeid, die je of zelf moet invullen of waar je medewerkers bij nodig hebt. Door verschillende scenario's gezamenlijk aan de keukentafel tot in detail uit te werken, krijgen ondernemers meer inzicht in wat ze werkelijk willen, wat bij ze past én wat er mogelijk is op het bedrijf’, vertelt Manders. ‘Vervolgens maak je een besluit en werken we samen aan een tijdlijn, een goed uitgedacht plan voor de toekomst.’

aangevuld met wat eigengewonnen natuurhooi en krachtvoer. ‘Het basisrantsoen is berekend voor 28 liter melk aan het voerhek. Dit wordt aangevuld met behulp van krachtvoerboxen.’

Holsteinstiertjes en witblauwe vaarsjes

In de jaren dat ze een bedrijf op afstand erbij hadden, begonnen Litjens en zijn vader minder jongvee aan te houden. Het gros van de veestapel werd met Belgisch witblauw geïncuseerd, waardoor nu het jongvee met zo'n 50 stuks weer bij het bedrijf past. Maar het intensieve gebruik van witblauwstieren had ook nadelen. ‘Alles onder een lactatiewaarde van 100 kreeg een witblauwe stier, maar voor mijn gevoel kregen we uiteindelijk holsteinstiertjes en witblauwe vaarsjes. En niet elke koe kalft gemakkelijk af van een witblauw kalf’, verklaart Litjens. De stierkeuze baseren ze op SAP. Ze fokken op een hogere melkproductie en gehalten en daarnaast op een duurzame koe.

Volgens Litjens is een genetisch goed kalf ondergeschikt aan een goede kalveropfok. ‘Opfok doet veel meer dan fokkerij. De kalveren gaan bij ons na 14 dagen in een groepsiglo en krijgen gedurende drie maanden maximaal 7 liter poedermelk. Een constante melkwaliteit en temperatuur werken goed om ze te laten groeien en ze krijgen minder snel diarree.’ Ondanks zijn overtuiging dat fokkerij niet het belangrijkste is om een goede koe te ontwikkelen kijkt hij na zijn ervaringen met witblauw wel meer naar afkalfgemak. Zo wil hij witblauw alleen gebruiken op de wat oudere koeien en de pinken gaan insemineren met gesekst sperma. ‘Ik zou de pinken ook best eerder kunnen insemineren, maar dat doe ik niet. Als een vaars op een te jonge leeftijd afkalft, is de kans op problemen mijn inziens groter.’

Reken niet te optimistisch

Litjens hoopt dat zodra de nieuwe stal in gebruik genomen kan worden, de koeien het nog beter gaan doen dan nu. ‘De koeien komen straks in bredere boxen, van 1,08 meter gaan we naar 1,20 meter. Daarnaast komt er zand in de boxen, een systeem dat ik tijdens een zomer in Amerika heb ontdekt en helemaal zie zitten. Het comfort gaat dus omhoog, zou je zeggen, dus hopelijk zien we

uiteindelijk ook een mooie stijging in productie.’

Manders waarschuwt wel voor zulke gedachten. In de praktijk valt een snelle verbetering toch vaak tegen. Koeien moeten wennen aan de nieuwe stal en moeten een keer gekalfd hebben om een volledige lactatie mee te kunnen gaan in het nieuwe systeem. ‘Dat is ook een fout die vaak gemaakt wordt bij het plannen van een nieuwe stal. Veehouders rekenen met hogere producties, terwijl dat niet direct vanzelfsprekend is.’ Om dergelijke situaties te voorkomen is in het geval van Litjens nooit te optimistisch gerekend. ‘Rekenkundig kan er een hoop, maar als je te taakstellend en te krap rekt, geeft je dat geen ruimte en geen werkplezier. Melken moet wat opleveren en als het een keer tegenzit, moet er ook ruimte zijn om dit tijdelijk op te kunnen vangen, aldus Manders. Litjens is erg te spreken over de samenwerking met Manders. ‘Achteraf ben ik heel blij dat de bank onze eerste plannen steeds vooruitschoof. Mijn inzicht in het bedrijf is veel groter geworden en ik weet nu zeker dat we de toekomst goed tegemoet kunnen gaan.’ |

Tom Litjens wijst Willem Manders aan waar de nieuwe stal komt

